

ОЦІНКА СТАНУ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Короєд Сергій Олександрович

доктор юридичних наук, професор,

в.о. президента,

Науково-дослідний інститут публічного права

м. Київ, Україна

В механізмі держави правоохоронним органам (органам правопорядку) відведено важливу роль, адже на них покладено конституційну функцію забезпечення державної безпеки і захист державного кордону, а також досудове розслідування, негласні та інші слідчі і розшукові дії (статті 17, 131-1 Конституції України).

Поняття “правоохоронні органи” розкривається в Законі України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» як органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, Бюро економічної безпеки України, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції. Через здійснення правоохоронних функцій вказане поняття розкривається й в Законі України «Про основи національної безпеки України» [1].

В науковій літературі правоохоронні органи пропонується розглядати як спеціально-уповноважені державні інституції, які відповідно до норм чинного законодавства покликані здійснювати правоохоронну діяльність, спрямовану на гарантування законності в державі, запобігання та протидію злочинності, захист прав, свобод та інтересів людини, суспільства і держави від протиправних посягань. Правоохоронні органи взаємопов'язані між собою здійсненням правоохоронної діяльності та виконанням, зокрема, правоохоронної функції держави і утворюють цілісну єдність – єдину систему правоохоронних органів [2]. Водночас наголошується на відсутності закону про систему правоохоронних органів України (органів правопорядку), у якому було б встановлено їх перелік або визначено вичерпні та конкретні критерії віднесення державних або інших органів до складу правоохоронних [3].

В свою чергу експерти звертають увагу на основні проблеми та виклики в системі правопорядку, якими є надмірна політизація керівництва органів правопорядку; несистемні реформи органів правопорядку після Революції Гідності; замкненість системи на внутрішньовідомчих інтересах; в широкому сенсі – застосування ретрибутивного підходу замість компенсаторного; відсутність стратегічного бачення розвитку в умовах війни. Експерти зазначають, що система органів правопорядку повинна мати принаймні дві цілі. Перша – це профілактика порушення, причому вона має бути саме на першому місці. І якщо йдеться про КРІ, звітування, премії тощо, то першочергово треба подивитися, що було зроблено для того, щоб не допустити порушення закону, і наскільки це виявилось ефективним. Звісно при цьому важливо мати об'єктивну інформацію про стан справ, і тоді можна буде говорити про оцінку профілактичної діяльності. Тобто спочатку треба займатися профілактикою, запобіганням порушення закону, а потім уже – другий етап – це розслідувати факти, які відбулися в плані порушення. І звітність, і оцінювання тут мають бути різними [4]. Водночас експерти наголошують, що реформа правоохоронних органів – одна з ключових вимог, аби Україна не втратила можливість стати частиною ЄС [5].

В схваленому Указом Президента України від 11 травня 2023 року Комплексному стратегічному плані реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки наголошується, що зміни в системі органів правопорядку мають бути комплексними і стосуватися всіх аспектів їх функціонування: від підготовки та добору високопрофесійних співробітників на службу до забезпечення ефективності функціонування системи з урахуванням міжнародних стандартів, зокрема, підзвітності та прозорості. Передбачається, що такий план має на меті підвищити пріоритетність реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони, забезпечити його модернізацію й приведення у відповідність із стандартами, яких повинна досягти Україна на шляху до членства у ЄС. Планом передбачено зміст і напрями реформування органів правопорядку: 1) дієвість і ефективність органів правопорядку та прокуратури як невід'ємної складової сектору безпеки і оборони, в межах якого вони забезпечують національну безпеку України, у тому числі громадські безпеку й порядок, протидіють злочинності з урахуванням стратегічних цілей та відповідно до стандартів прав людини і основоположних свобод, у тому числі із забезпеченням гендерної рівності; 2) послідовна кримінальна політика, пріоритетом у якій є запобігання злочинності, невідворотність відповідальності, захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень,

забезпечення інтересів потерпілого; 3) оперативність кримінального провадження з дотриманням міжнародних стандартів та принципу верховенства права; 4) система управління, орієнтована на результат відповідно до встановлених пріоритетів; 5) комплексна цифрова трансформація; 6) відкритість, прозорість, підзвітність та незалежність [6].

Водночас законодавче забезпечення реформування правоохоронних органів має ґрунтуватись й на відповідній науковій концепції діяльності органів правопорядку, в якій сформульовано такі основні напрями законодавчого забезпечення подальшого реформування органів правопорядку: формування концептуальних засад реалізації завдань щодо реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки оборони України у 2023–2027 роках; удосконалення правових механізмів міжвідомчої координації, взаємодії у сфері кримінальної юстиції; формування концептуальних засад реалізації завдань щодо реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки оборони України у 2023–2027 роках; інституційний розвиток, модернізація органів правопорядку та прокуратури; оптимізація співвідношення завдань органів досудового розслідування і прокуратури; посилення координаційної ролі прокуратури щодо діяльності органів правопорядку; розробка окремого законодавчого акта, який визначатиме поняття та вичерпний перелік органів правопорядку; процесуальна оптимізація інституту підслідності, створення організаційно-правових основ з метою уникнення дублювання повноважень органів правопорядку між собою [7].

Як науковою концепцією діяльності органів правопорядку, так й Планом заходів, спрямованих на виконання вищевказаного Комплексного стратегічного плану [8], першим заходом передбачено розроблення та подання до Верховної Ради України законопроекту про органи правопорядку України, яким має бути визначено систему органів правопорядку як частину сектору безпеки і оборони України. Проте такий законопроект ще відсутній. Водночас на розгляд парламенту внесено два законопроекти, пов'язані із реформуванням органів правопорядку, перший з яких передбачає ліквідацію Державного бюро розслідувань, а інший – розширення повноважень Бюро економічної безпеки [9]. Однак вказані законопроекти не є системними, тобто не передбачають уніфікації правових засад організації всієї системи органів правопорядку із встановленням критеріїв розмежування напрямів діяльності. Тобто самий перший пункт Плану заходів, із встановленням в ньому періодом виконання – II квартал 2025 р., станом на початок 2026 р. не реалізовано. Хоча науковцями вже давно запропоновано

структуру такого законопроекту [10], який вже міг би стати предметом фахових обговорень.

Література:

1. Термін «Правоохоронні органи». Термінологія законодавства (станом на 23.01.2026). Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/22996>.

2. Меженій Я. Е. Сучасне розуміння системи правоохоронних органів України. Юридична наука. 2020. № 1 (103). Том 2. С. 143-148.

3. Руденко М. В., Шайтуро О. П. Поняття та система правоохоронних органів (органів правопорядку) у контексті нового закону “Про національну безпеку України”: питання правової визначеності. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2019. Вип. 1. С. 165-172.

4. Система правопорядку України після Перемоги. Веб-сайт Центру політико-правових реформ. URL: <https://pravo.org.ua/systema-pravororyadku-ukrayiny-pislya-peremogy/>.

5. Хавронюк М., Крапивін Є. Реформа правоохоронних органів та антикорупційна реформа – перепустка до ЄС? Веб-сайт Центру політико-правових реформ. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/reforma-pravoohoronnyh-organiv-ta-antykoruptionsijna-reforma-perepustka-do-yes/>.

6. Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки, схвалений Указом Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#Text>.

7. Концепція законодавчого забезпечення діяльності органів правопорядку. Презентація. Офіційний веб-сайт Дослідницької служби Верховної Ради України. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/33253.pdf>.

8. План заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2024 р. № 792-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792-2024-%D1%80#Text>.

9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів правопорядку: проект Закону України від 13.08.2025 № 13602-1. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57058>; Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування органів правопорядку у сфері забезпечення захисту економічної безпеки

України та її економічного потенціалу: проект Закону України від 02.09.2025 № 13725. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57236>.

10. Наукова концепція законодавчого забезпечення діяльності органів правопорядку України. Офіційний веб-сайт Дослідницької служби Верховної Ради України. С. 98-99. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/33251.pdf>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-589-4-26>

**PROBLEMS OF INVESTIGATING CRYPTOCURRENCY FRAUD
IN THE CONTEXT OF THE REFORM OF PRE-TRIAL
INVESTIGATION IN UKRAINE**

Korolenko Yevhenii Oleksandrovykh

Master

*Educational and Research Institute of Law and International Legal
Relations*

*of University of Customs and Finance
Dnipro, Ukraine*

Mokriy Bohdan Viacheslavovykh

Bachelor

*Department of Accounting, Audit, Analysis and Taxation
of University of Customs and Finance
Dnipro, Ukraine*

In today's economic climate, the use of virtual assets is becoming increasingly widespread, leading to an increase in criminal risks. Ukraine is taking its first steps toward establishing legal regulation of this market and confirming the status of virtual assets as intangible property represented by a set of electronic data. At the same time, the lack of established practices by law enforcement agencies and the decentralized nature of cryptocurrencies objectively contribute to their use in criminal activities, in particular, complicating the identification of transaction participants.

Analytics demonstrate the scale of the threat. In 2024, losses from crypto schemes reached at least \$9.9 billion, with the main schemes being «high-yield investments» (≈ 50.2%) and «pig-butcher» (≈ 33.2%), and may exceed \$12 billion, as not all criminal addresses have been identified yet [1].